

BAROMETER

GEBASEERD OP DE **ECONOMISCHE BAROMETER**, KWARTAALONDERZOEK ONDER LEDEN VAN
KONINKLIJKE METAALUNIE NAAR DE ECONOMISCHE STAND VAN HET MKB-METAAL

Aanpakken!

Na de gigantische terugval in het tweede kwartaal van 2020, is herstel in het najaar van 2020 voor onze sector ingetreden. Met de aantekening dat er wel degelijk bedrijven zijn die het nog steeds zwaar te voorduren hebben. En, alhoewel de uitslag van deze barometer niet inktzwart is, zijn er wel degelijk zorgpunten te noemen voor onze sector. Terwijl veel ondernemingen de omvang van de orderportefeuille als 'gunstig' beoordelen, neemt de winstgevendheid van veel bedrijven af. Niet alle bedrijven zijn in staat om de gestegen (materiaal) kosten door te berekenen aan hun klanten. Met name de bedrijven die toeleveren aan de bouw zien zich geconfronteerd met een afnemende winstgevendheid. Vermoedelijk wordt dit veroorzaakt doordat de bedrijven veelal werken op basis van aanneemovereenkomsten en daardoor de gestegen materiaalprijzen niet kunnen doorberekenen aan hun klanten.

Als de pandemie, maar ook de recente stremming van het Suezkanaal één ding heeft geleerd, dan is het wel de kwetsbaarheid van lange toeleverketens. We zijn te afhankelijk geworden van productie in landen aan de andere zijde van de aardbol. We zul-

len ons in Europa meer bewust moeten worden van de kwetsbaarheid die dit heeft opgeleverd, en zullen door betere organisatie van onze productieprocessen en meer productieautomatisering in staat moeten zijn om sneller op veranderende marktomstandigheden te kunnen inspelen en dat alles tegen concurrerende prijzen. Dat wordt zeker een uitdaging, maar het kan ons ook veel opleveren: een hoogwaardige industrie die toekomstbestendig is, een betere zorg voor het milieu, duurzaam produceren en minder halffabricaten vervoeren over grote afstanden.

We verkeren nog steeds in een hectische periode die vraagt om consequent handelen van ondernemers en van de politiek. En aan dat laatste ontbreekt het in Nederland op dit moment. Een pandemie die lastig in te dammen is, een zich voortslepend (onduidelijk) vaccinatiebeleid, geen stikstofbeleid, politieke turbulentie en dat alles in periode met een demissionaire regering. Wordt het niet eens tijd dat de politiek de problemen aanpakt, of wordt het misschien tijd voor een zakenkabinet dat los van politieke spelletjes de koe bij de horens vat en de problemen daadwerkelijk gaat oplossen. Daar zijn we allemaal bij gebaat!

**Bert Jaarsma, directeur Organisatie
Koninklijke Metaalunie**

1

**MEER MENSEN IN VASTE
DIENST**

2

**VERDERE GROEI
BINNENLANDSE
ORDERPOSITIE VERWACHT**

ORDERPOSITIE BUITENLAND NOG WEINIG VERBETERD

DRUK OP WINSTGEVENDHEID ALS GEVOLG VAN HOGERE INKOOPPRIJZEN

Een jaar na het uitbreken van het coronavirus herstelt het vertrouwen bij ondernemers in het MKB-metaal in stapjes. Bij veel bedrijven neemt de orderpositie binnenland toe en denken bedrijven ook regelmatig weer aan extra personeel. De orderpositie buitenland trekt minder snel aan dan de binnenlandse. Ook de winstgevendheid bij veel bedrijven is in het eerste kwartaal als gevolg van snel stijgende inkoopprijzen afgenomen ten opzichte van het laatste kwartaal van 2020.

In tegenstelling tot de vorige kwartalen herstellen de verspanende, maar vooral de metaalwarenbedrijven, zich in het eerste kwartaal van 2021. De las- en constructiebedrijven en de bedrijven die toeleveren aan de bouw presenteren daarentegen dit kwartaal wat minder dan gemiddeld in het MKB-metaal. Dit zijn de belangrijkste uitkomsten uit de Koninklijke Metaalunie Economische Barometer van het MKB-metaal over het eerste kwartaal van 2021.

Orderpositie binnenland

Na de dramatische terugval van de binnenlandse orderpositie in het tweede en derde kwartaal van 2020, was er vanaf het vierde

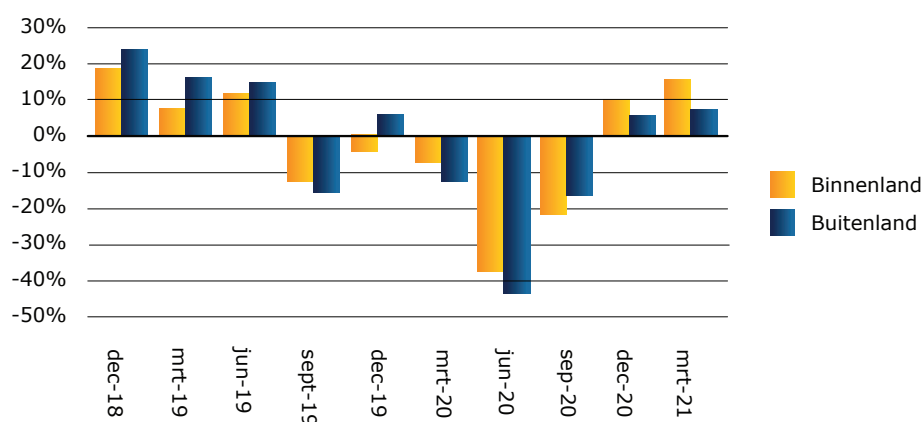
kwartaal sprake van herstel. In het eerste kwartaal van dit jaar heeft dit herstel zich doorgezet. Bij 37% van de respondenten is de orderpositie binnenland verbeterd ten opzichte van het vorige kwartaal, terwijl deze bij 20% van de bedrijven verslechterde. Wat opvalt is het grote aantal verspanende bedrijven waarvan de orderpositie verbeterd is (meer dan de helft). Daar staat tegenover dat onder de las- en constructiebedrijven er juist veel bedrijven zijn waarbij de orderpositie binnenland in het eerste kwartaal is afgenomen (28%). De waardering van de binnenlandse orderpositie is in het eerste kwartaal weer wat positiever dan in het vierde kwartaal van 2020. Bijna 40%

van de respondenten geeft aan tevreden te zijn over de binnenlandse orderpositie, terwijl 17% aangeeft hierover ontevreden te zijn.

Verdere groei

Waren de verwachtingen in het vierde kwartaal van 2020 voor het eerste kwartaal van 2021 nog afwachtend, voor het tweede kwartaal wordt een verdere groei van de binnenlandse orderpositie verwacht. 38% van de bedrijven verwacht een groei van de orderpositie terwijl 15% een afname verwacht. Ondanks de bovengemiddelde ontwikkeling in het eerste kwartaal voor de metaalwarenbedrijven, is deze sector het minst positief over de ontwikkeling

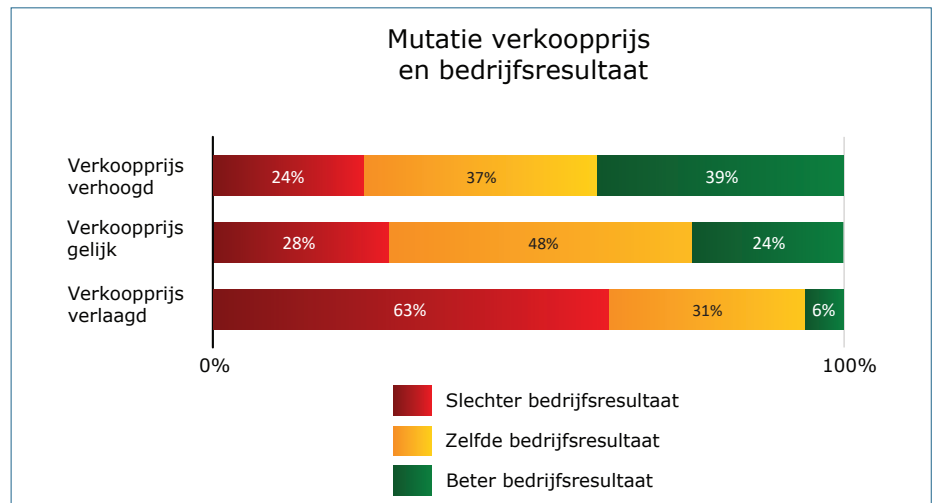
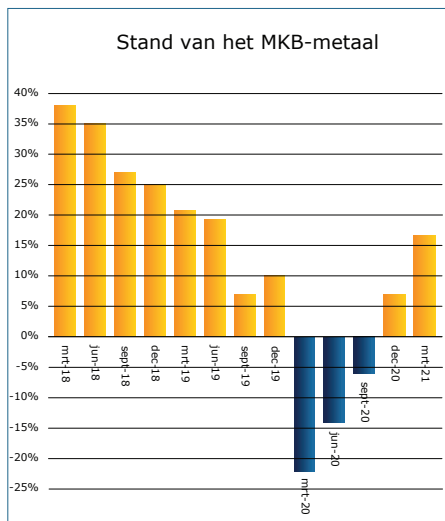
Ontwikkeling orderpositie t.o.v. vorige kwartaal

van de orderpositie in het tweede kwartaal. Voor de las- en constructiebedrijven geldt het tegenovergestelde, na een moeizaam eerste kwartaal zijn de verwachtingen voor het tweede kwartaal beduidend positiever, de helft van de las- en constructiebedrijven verwacht een groei van de binnenlandse orderpositie in het tweede kwartaal. De gemiddelde orderportefeuille in weken is in het eerste kwartaal verder gestegen ten opzichte van de voorliggende kwartalen en bedraagt nu gemiddeld bijna 9,6 weken, dit was een kwartaal geleden 8,9 weken.

Orderpositie buitenland

Terwijl de orderpositie buitenland in het eerste kwartaal maar weinig verbeterd is ten opzichte van het vierde kwartaal, worden de waardering van de huidige orderpositie buitenland en de verwachtingen beduidend positiever beoordeeld dan een kwartaal geleden. Van de respondenten geeft 51% aan te exporteren, 11% exporteert tot 10% van hun omzet, 40% meer dan 10% en 49% van de bedrijven exporteert niet. Van de bedrijven die meer dan 10% van hun omzet exporteert, is het exportaandeel

gemiddeld 40% van de totale omzet. De meeste exporterende bedrijven zijn actief in de machinebouw, de metaalwarenfabricage en de verspaning.

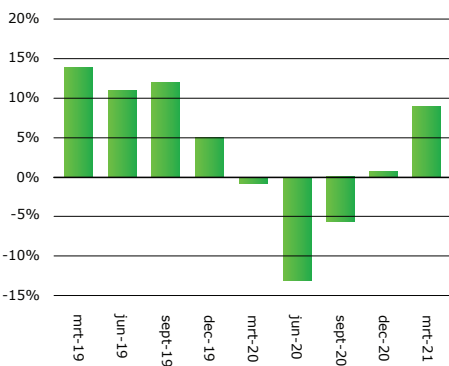
Metaalwaren

Bij een op de vier exporterende bedrijven is de orderportefeuille buitenland in het eerste kwartaal afgenomen tegenover een toename bij een op de drie respondenten. Onder de verspanende bedrijven zijn er meer bedrijven waarbij de orderpositie is afgenomen dan er bedrijven zijn waar deze is toegenomen. De metaalwarenbedrijven hebben een veel beter kwartaal achter de rug, daar geeft meer dan de helft van de respondenten aan een beter eerste kwartaal te hebben gehad. Voor zowel de waardering van de buitenlandse orderpositie als de verwachtingen voor het tweede kwartaal van 2021 geldt dat deze veel positiever worden beoordeeld. De meeste positieve verwachtingen over de orderpositie buitenland voor het tweede kwartaal komen van de verspanende bedrijven.

Verkoopprijzen

Net als in andere jaren hebben ook in het eerste kwartaal van 2021 veel bedrijven hun verkoopprijzen verhoogd. Dit jaar komt daar nog bij dat de staalprijzen in het eerste kwartaal sterk gestegen zijn. Wat de invloed van onder andere de hogere materiaalprijzen op het bedrijfsresultaat is, blijkt uit bijgaande grafiek. De bedrijven die hun verkoopprijs wisten te verhogen hebben vaker een beter bedrijfsresultaat dan de bedrijven die hun prijzen gelijk gehouden hebben of hebben moeten verlagen. In het eerste kwartaal heeft 36% van de respondenten de verkoopprijzen verhoogd, bij 55% is deze gelijk gebleven en bij 8% is de verkoopprijs verlaagd. Vooral onder de aan de bouw toeleverende bedrijven zijn veel bedrijven (23%) die hun prijzen in het eerste kwartaal hebben verlaagd. Van de bedrijven die hun verkoopprijzen hebben verhoogd, geeft de helft aan dat dit een structurele prijsverhoging is geweest. Een kwart past een tijdelijke materiaaltoeslag toe om de gestegen staalprijzen te compenseren en een

Saldo toe- en afname vast personeel

kwart hanteert een combinatie van beide. Van de bedrijven die hun verkoopprijzen verhoogd hebben, geeft 75% aan dat dit voldoende is om de verhoogde materiaalprijzen te compenseren. Bij 25% was de prijsverhoging hiervoor niet toereikend.

Personeel

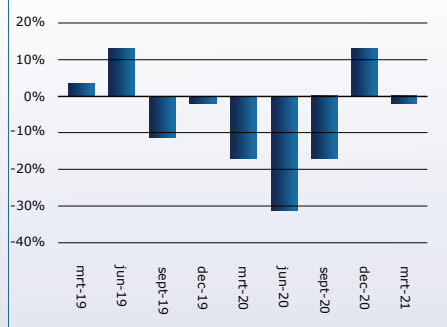
Bij de respondenten van deze Economische Barometer werken gemiddeld 22,7 mensen, 19,8 medewerkers met een vast contract en 2,9 met een flexibel contract. Het aandeel respondenten met meer mensen in vaste dienst is in het eerste kwartaal voor het eerst in vijf kwartalen weer toegenomen. 16% van de respondenten heeft meer vaste medewerkers in dienst terwijl bij 8% er minder mensen werken met een vast contract. Voor ingeleend personeel geldt eenzelfde groeicijfer. Net als in de twee voorliggende kwartalen hebben er bij 3% van de respondenten gedwongen ontslagen plaatsgevonden. Gemiddeld werden bij deze bedrijven 1,5 fte ontslagen. Het aandeel bedrijven dat vacatures heeft

uitstaan, ligt, net als in het vierde kwartaal van 2020, op ruim 40%. Gemiddeld hebben de bedrijven met vacatures 1,8 vacatures openstaan. Afgezet tegen alle medewerkers hebben de respondenten gemiddeld voor 3,3% van het personeelsbestand aan vacatures openstaan. Onder de toeleveranciers aan de bouw en de metaalwarenbedrijven heeft meer dan de helft van de ondernemers vacatures openstaan. De sectoren machinebouw en onderhoud en service verwachten niet dat ze alle openstaande vacatures het komende halfjaar kunnen invullen.

Bedrijfsresultaat

Zoals hiervoor onder de ontwikkeling van de verkoopprijzen al is genoemd, is de ontwikkeling van het bedrijfsresultaat afgenomen ten opzichte van het vorige kwartaal. De belangrijkste oorzaak hiervoor zijn de stijgende staal-prijzen. 28% van de respondenten geeft aan in het eerste kwartaal een beter bedrijfsresultaat te hebben behaald terwijl 30% een slechter kwartaal achter de rug heeft. Vooral onder de aan de bouw toeleverende bedrijven en de algemene las- en constructiebedrijven zijn

Saldo van bedrijven met een beter en slechter bedrijfsresultaat t.o.v. het vorige kwartaal

veel bedrijven met een slechter bedrijfsresultaat. Mogelijke oorzaak hiervoor is dat in deze sectoren relatief veel materiaal wordt verbruikt waarvan de prijzen niet altijd zijn afgedekt. Ook de waardering van het bedrijfsresultaat is in het eerste kwartaal afgenomen ten opzichte van het vierde kwartaal. 41% procent van de bedrijven is tevreden terwijl 17% aangeeft ontevreden te zijn over het bedrijfsresultaat (dit was 44% versus 12%).

Winst

Het verwachte bedrijfsresultaat voor het tweede kwartaal van 2021 is beter dan in het afgelopen kwartaal. Het vorige kwartaal gaf per saldo 6% aan een slechter bedrijfsresultaat te verwachten, nu geeft per saldo 26% aan een beter bedrijfsresultaat te verwachten. Het meest optimistisch hierbij zijn de las- en constructiebedrijven. De ontwikkeling van de winst is als gevolg van de hogere materiaalprijzen wat afgenomen ten opzichte van het vorige kwartaal. Nu maakt 58% van de bedrijven winst, 25% draait break-even en 17% maakt verlies. Onder de metaalwarenbedrijven en oppervlaktebehandelaars zijn de meeste bedrijven die winst maken.

Investerings machinepark onder druk

Na het eerste kwartaal van 2020 gaf per saldo 60% van de bedrijven aan dat zij het volgende halfjaar minder zal investeren in machines dan dat ze het afgelopen halfjaar gedaan had. Na het eerste kwartaal van 2021 is dit 'verbeterd' tot per saldo 10%. Dit is overigens minder slecht dan het langjarige gemiddelde antwoord op deze vraag: dat is 14%.